

ARVIOINTIKERTOMUS 2016

Tarkastuslautakunta 11.5.2017 § 19

11.5.2017

Sisällysluettelo

1	TARKASTUSLAUTAKUNTA	3
1.1	Tehtävä ja kokoonpano	3
1.2	Yhteenveto tarkastuslautakunnan arviointikokouksista	4
1.3	Ulkoisen ja sisäisen valvonnan järjestäminen	5
1.4	Riskienhallinta	6
1.5	Talousarvion tavoitteiden asettaminen ja sitovuus	8
1.6	Edellisen vuoden arviointikertomuksen ja tilintarkastuskertomuksen käsittely, arviointikertomuksen lausunnot ja toimenpiteet.....	8
1.7	Tarkastuslautakunnan arvioinnin lähtökohdat ja arviointiprosessi	8
2	STRATEGISET TAVOITTEET/TOIMINNALLISET TAVOITTEET	9
3	KAUPUNKIKONSERNI	13
3.1	Konsernitalous.....	13
3.2	Tytäryhtiöille ja liikelaitoksille asetettujen tavoitteiden saavuttaminen.....	15
4	KAUPUNGIN TALOUS.....	17
4.1	Taloudelliset tavoitteet.....	17
4.2	Kokonaistalous	17
4.3	Tarkastuslautakunnan huomioita.....	20
4.4	Henkilöstö.....	20
5	YHTEENVETO	22
6	ALLEKIRJOITUKSET	23

11.5.2017

1 TARKASTUSLAUTAKUNTA

1.1 Tehtävä ja kokoonpano

Tarkastuslautakunnan on uuden kuntalain 121 §:n mukaan valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunnan on arvioitava, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava myös talouden tasapainotuksen toteutumista. Lisäksi tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Iisalmen kaupungin tarkastuslautakunta on muodostettu kaupunginvaltuuston hyväksymän tarkastussäännön perusteella eli puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat valtuutettuja ja muut jäsenet ovat valtuutettuja tai varavaltuutettuja.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuosille 2013–2016.

Varsinaiset jäsenet

Veikko Savolainen, puheenjohtaja
Kirsti Puurunen, varapuheenjohtaja
Matti Kauppinen
Timo Lappalainen
Kalevi Partanen
Marjatta Ryhänen
Leena Vaarasuo

Varajäsenet

Matti Notko
Eeva Mustonen
Markku Rautio
Sirkka-Liisa Kaarakainen
Seija Wacklin-Keinänen
Kaarina Huhtaniska
Marjatta Repo (Erkki Lahtinen
15.2.2016 saakka)

Tarkastuslautakunnan esittelijänä on toiminut puheenjohtaja Veikko Savolainen. Tarkastuslautakunnan sihteerinä on lautakunnan päätöksen mukaisesti toiminut rahoitus- ja maksuliikenneasiantuntija Leena Miettinen.

Esteellisyydet

Hallintolain kohdissa 27 §, 28 § ja 29 § määritellään keskeiset perusteet esteellisyyden arvioinnissa. Lähtökohtaisesti henkilöt itse arvioivat omaa esteellisyyttään. Tarkastuslautakunnan jäsenet eivät ole olleet esteellisiä arviointikohteiden arvioinnissa.

11.5.2017

Toiminta ja tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelma

Tarkastuslautakunta on laatinut valtuustokaudelle 2013–2016 arviointisuunnitelman, joka muodostaa perustan toiminnalle ja ohjaa vuosittaista työohjelman laadintaa.

Toiminnan painopistealueina ovat olleet valittujen toimielinten ja tulosalueiden toimintaan perehtyminen sekä niiden toiminnan seuraaminen väliraporttien ja erillisten selvitysten perusteella. Lautakunta on kokouksissaan kuullut kertomusvuoden aikana kaupungin ja konsernin viran- ja toimenhaltijoita. Kaupunginhallituksen ja lautakuntien päätöksenteon seuraaminen on ollut oleellinen osa työskentelyä. Lisäksi lautakunta on työskennellyt tiiviissä yhteistyössä tilintarkastajan kanssa.

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt arviointikokouksissaan huomioita kaupungin palvelutuotannon vaikuttavuuteen osana tavoitteiden arviointia.

1.2 Yhteenveto tarkastuslautakunnan arviointikokouksista

Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuoden 2016 arviointia varten yhteensä 7 kertaa ja kuullut kokousten yhteydessä työsuunnitelmansa mukaisesti eri palvelukeskuksia ja konserniyhteisöjen edustajia sekä käsitellyt tilintarkastajan ja sisäisen tarkastajan raportit.

Tilannekatsaus organisaatiouudistuksesta, hallintosäännön valmistelusta ja taloudesta syyskuussa 2016

Hallintojohtaja Esa Laukkanen antoi tilannekatsauksen organisaatiouudistuksen etenemisestä sekä kertoi hallintosäännön valmistelusta.

Kirjanpitoapäällikkö Tarja Säisä kertoi talousarvion 2016 toteutumisesta sekä vuoden 2017 talousarviosta.

Tutustuminen Kangaslammin kouluun ja tytäryhtiö Kiinteistö Oy Petterinkulman talousarvio 2017 marraskuussa 2016

Tarkastuslautakunta kävi tutustumassa Kangaslammin koulun uuden puolen tiloihin.

Kiinteistö Oy Petterinkulman toimitusjohtaja Mikko Kauppinen esitteli yhtiön talousarvion vuodelle 2017.

Konserniohje ja talous- ja toimintasuunnitelmavuosien 2017-2019 investoinnit joulukuussa 2016

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Antti Sarvela antoi katsauksen konserniohjeesta sekä muista ajankohtaisista asioista.

11.5.2017

Iisalmen Vesi –liikelaitoksen johtaja Ulla Tyrväinen ja tekninen johtaja Juhani Räisänen esittelivät vuosien 2017-2019 investoinnit.

Tilinpäätöskatsaus maaliskuussa 2017

Kaupunginjohtaja Jarmo Ronkainen kertoi vuoden 2016 tilinpäätöksestä.

Arviointikertomuksen valmistelua huhti-toukokuussa

Tarkastuslautakunta valmisteli arviointikertomusta.

Tilintarkastajan havainnoista

Iisalmen kaupungin vastuullinen tilintarkastaja on raportoinut tilintarkastajien havainnoista tarkastuslautakunnalle.

Tilintarkastajan näkemyksen mukaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ja erityisesti sisäisen tarkastuksen suorittamaa valvonta- ja tarkastustyötä on vuonna 2016 kehitetty suunnitelmallisesti ja säännönmukaisesti. Sisäisen valvonnan yleisohje ja sisäisen tarkastuksen toimintaohje on päivitetty 2016 vuoden aikana.

Sisäisen tarkastuksen suositusten perusteella on ryhdytty toimenpiteisiin sekä ohjeistuksen ajantasaistamiseksi, että käytäntöjen yhtenäistämiseksi. Hallintosääntö on hyväksytty hallituksen kokouksessa 27.6.2016 ja kaupunginvaltuustossa 5.12.2016.

Konserniohjeistus on laadittu vuonna 2015 ja hyväksytty kaupunginvaltuustossa 15.2.2016.

Kaupungin sisäinen tarkastaja on raportoinut omista havainnoistaan ja suosituksistaan kaupunginhallitukselle, tarkastuslautakunnalle, tilintarkastajalle ja ao. hallintokunnalle.

1.3 Ulkoisen ja sisäisen valvonnan järjestäminen

Ulkoinen valvonta

Ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja kuntalain ja tarkastussäännön mukaisesti.

Kuntalain 121 § mukaisesti lautakunnan keskeisenä tehtävänä on arvioida hallinnon ja taloudenhoidon sekä palvelutoiminnan tarkoituksenmukaisuutta. Lautakunnan tulee seurata tarkastustoimintaa ja tarvittaessa tehdä sitä koskevia kehittämis ehdotuksia. Lisäksi lautakunnan tehtävänä on tehdä aloitteita ja esityksiä lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

11.5.2017

Tilintarkastus

Kaupungin tilintarkastajana toimi JHTT-yhteisö, KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy, vastuunalaisena tilintarkastajana JHTT Paula Hellén-Toivanen 15.9.2016 saakka ja JHT, KHT Katri Hokkanen 16.9.2016 alkaen. Tilintarkastaja on osallistunut tarkastuslautakunnan kokouksiin ja raportoinut havainnoistaan tarkastuslautakunnalle.

Sisäinen valvonta ja sisäinen tarkastus

Uusi sisäisen valvonnan yleisohje on annettu vuonna 2016. Ohjeessa on määritelty kaupungin valvontajärjestelmä, sisäisen valvonnan tavoitteet, toimivalta ja vastuut sekä arviointi ja raportointi.

Vuonna 2016 on uusittu sisäisen tarkastuksen toimintaohje. Siinä on määritelty sisäisen tarkastuksen tarkoitus, toimivalta ja vastuut. Lisäksi toimintaohjeessa on määritelty mm. sisäisen tarkastuksen asema organisaatiossa ja annettu tehtävien toteuttamisen edellyttämä valtuutus saada tarpeellisia tietoja.

Sisäinen tarkastus raportoi puolivuositain kaupunginhallitukselle, kaupunginjohtajalle, tarkastuslautakunnalle ja tilintarkastajalle.

Yhteenvedona vuoden 2016 sisäisen tarkastuksen havaintojen perusteella voidaan yleisesti todeta, että sisäinen valvonta ei ole kaikilta osin ollut riittävää. Annettuun ohjeistukseen ja sovittujen menettelytapojen noudattamiseen ja valvontaan on jatkossa kiinnitettävä tarkempaa huomiota. Havaituista epäkohdista ja selkeistä puutteista huolimatta kaupunkiorganisaation sisäinen valvonta on pääsääntöisesti toimivaa ja säännönmukaista. Sisäisen tarkastuksen suositusten perusteella on ryhdytty tarvittaviin toimenpiteisiin.

1.4 Riskienhallinta

Tilintarkastajan on tarkastettava onko kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti. Myös tarkastuslautakunta ottaa kantaa vastuuvapausesityksen yhteydessä riskienhallinnan järjestämiseen.

Kaupunginhallituksen alaiset toimielimet ja konserniyhteisöt arvioivat ja tunnistavat tavoitteita uhkaavia riskejä ja arvioivat niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laativat suunnitelmat riskien hallitsemiseksi. Tärkeimmät riskit ja niihin liittyvät nykyiset ja uudet riskienhallintatehtävät kirjataan vuotuisiin toimintasuunnitelmiin ja ne otetaan huomioon myös budjetoinnissa. Riskienhallintaprosessi on jalkautettu vuoden 2016 aikana palvelukeskuksiin ja jalkautetaan konserniyhteisöihin vuoden 2017 aikana.

11.5.2017

Iisalmen kaupungissa riskit jaetaan neljään riskialueeseen:

- Strategiset riskit, jotka liittyvät usein ulkoisten tapahtumien muutoksiin, pitkän aikavälin suunnitelmiin, strategiaan tavoitteisiin tai sidosryhmäyhteistyöhön.
- Toiminnalliset riskit, jotka liittyvät päivittäiseen toimintaan.
- Taloudelliset riskit, jotka liittyvät taloudellisiin ja rahoituksellisiin tekijöihin.
- Vahinkoriskit, jotka aiheutuvat odottamattomista ja äkillisistä tapahtumista.

Riskikartoituksessa tunnistettiin, arvioitiin ja käsiteltiin kaupunkitason riskejä, joista merkittävimiksi riskeiksi nousivat *toiminnalliset riskit*, jotka liittyvät vanheneviin toimitiloihin ja niiden sisäilmaongelmiin ja korjausvelan kasvuun. Näiden riskien hallinnan katsotaan kuitenkin olevan kohtalaisella tasolla. Toteutuessaan näiden riskien vaikutusten katsotaan olevan erittäin vakavia, joten nykyisten riskienhallintakeinojen lisäksi on mietitty uusia riskienhallintakeinoja. Muut merkittävät toiminnalliset riskit liittyvät uusien tietojärjestelmien käyttöönottoon.

Strategisesti merkittävät riskit liittyvät yritystoiminnan ja elinvoiman hiipumiseen ja keskeisten julkisen hallinnon toimintojen siirtämiseen pois kaupungista tai alueelta. Näiden riskienhallinnan katsottiin olevan kohtuullisella tasolla.

Taloudellisesti merkittävimmät riskit liittyvät suuren työnantajan toiminnan lopettamiseen ja lomauttamiseen sekä rahoituspohjan heikkenemiseen. Myös SOTE-kustannusten merkittävä ylitys budjetoidusta on toteutuessaan vakava taloudellinen riski, jonka nykyinen hallinta katsotaan kuitenkin riittäväksi.

Merkittävimmät vahinkoriskit liittyvät tietoverkon tai – liikenteen katkeamiseen, isoon kiinteistövahinkoon ja työmaalla tapahtuvasta onnettomuudesta johtuvaan henkilövahinkoon. Vahinkoriskien hallinta on hyvällä tasolla ja vakuutusturva on ajan tasalla. Lisäksi kuntokartoituksia on ryhdytty tekemään vahinkoriskien minimoimiseksi. Tietoverkon riskien hallintaa on parannettu varajärjestelmän käyttöönotolla.

Riskeille on nimetty vastuuhenkilöt ja merkittävimpien riskien tilannetta edistetään hallintakeinoilla, joita on käsitelty riskienhallintamateriaalissa. Tarkemmat tiedot kaikista tunnistetuista riskeistä ja niitä koskevista tiedoista ovat löydettävissä riskirekisteristä.

Tarkastuslautakunnan mukaan riskikartoitus on tehty asianmukaisesti ja sitä tarkastellaan ja päivitetään vuosittain.

11.5.2017

1.5 Talousarvion tavoitteiden asettaminen ja sitovuus

Kaupungin toiminnalle ja taloudelle asetettavista keskeisistä tavoitteista päättää uuden kuntalain 110 §:n mukaan kaupunginvaltuusto. Vuosittain talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset tehtävien hoitamiseen turvataan, kuten kuntalain 110 § 2 mom:ssa todetaan.

Vuoden 2016 talousarviossa kaupungin strategiset tavoitteet ja mittarit, toteuttamisohjelmat sekä painopisteet on esitetty hyvin ja niiden toteumat on raportoitu tilinpäätöksessä.

Toimielimillä ja tilivelvollisilla viranhaltijoilla on velvollisuus toimia tavoitteiden toteuttamiseksi, sekä selvittää valtuustolle perustelut, mikäli asetetuista tavoitteista on poikettu.

1.6 Edellisen vuoden arviointikertomuksen ja tilintarkastuskertomuksen käsittely, arviointikertomuksen lausunnot ja toimenpiteet

Vuoden 2015 arviointikertomus ja tilintarkastuskertomus käsiteltiin kaupunginvaltuustossa 13.6.2016. Valtuusto merkitsi arviointikertomuksen tiedoksi ja päätti lähettää sen edelleen kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Tilinpäätös hyväksyttiin ja vastuuvapaus myönnettiin hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille sekä tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille.

Kaupunginhallitus merkitsi arviointikertomuksen tiedokseen 27.6.2016 ja totesi, että kertomuksessa esitetyt toiminnan parannus-/ kehittämis ehdotukset käsitellään johtoryhmässä ja otetaan huomioon käytännön toiminnassa.

Lautakunta toteaa, että kaupunginhallitus on käsitellyt vuoden 2015 arviointikertomuksen asianmukaisesti. Osa arviointikertomuksessa mainituista asioista on vuonna 2016 toteutettu.

1.7 Tarkastuslautakunnan arvioinnin lähtökohdat ja arviointiprosessi

Tarkastuslautakunnan arviointi perustuu kaupunginhallituksen toimintakertomuksessa esittämiin tietoihin sekä tarkastuslautakunnan arviointikokousten yhteydessä saamiin tietoihin ja havaintoihin. Toimielinten pöytäkirjat, toimialojen raportit, tilintarkastajan raportit ja selvitykset sekä sisäisen tarkastajan raportit ovat myös olleet tarkastuslautakunnan käytettävissä.

11.5.2017

2 STRATEGISET TAVOITTEET/TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Kaupunkistrategian toteuttamisen keskeisimmät toimenpiteet ja tavoitteiden toteutuminen on raportoitu palvelukeskusten toimintakertomuksissa.

Strategiset ja toiminnalliset tavoitteet ovat pääsääntöisesti toteutuneet. Alla tarkastuslautakunnan havaintoja olennaisimmista poikkeamista/asioista.

Koko kaupunki					
Kilpailukykyinen kaupunki ja elinkeinoelämä					Selvitys tavoitteen alittamisesta
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila	Tavoite 2016	Toteuma 31.12.2016	
Väestönkasvu: Iisalmen kaupungin väestö kasvaa hallitusti	Asukasluku	22 055 asukasta	22 250 asukasta	21 767	Muutoliike
Työpaikkojen kokonaismäärän lisääntyminen:	Työpaikkojen määrä	9.490 (vuosi 2012)	9.490 (säilyy ennallaan)	9.019 (v. 2014)	Taantuma
Iisalmi edistää uusien työpaikkojen syntymistä	Työttömyysaste	14,50 %	alle 15 %	14,6 %	

Tarkastuslautakunta on huolestunut korkeasta työttömyydestä ja siitä johtuvasta kuntien osarahoittamien työmarkkinatukien eli "sakkomaksujen" määrästä, joka on Iisalmessa ollut 1,6 miljoonaa euroa vuonna 2016.

Kaupunginhallitus

Kilpailukykyinen kaupunki ja elinkeinoelämä					
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila	Tavoite 2016	Toteuma 31.12.2016	Selvitys tavoitteen alittamisesta
Toimivat liikenneyhteydet	Haja-asutusalueiden tietoverkko-yhteyksien parantaminen:	Haja-asutusalueiden laajakaista on rakennettu valmiiksi	Rakennettua laajakaistan käyttöä laajennetaan ja parannetaan nopeutta	Haja-asutusalueiden laajakaistan käytön laajentaminen ja nopeuden parantaminen tapahtuu kaupallisilla ehdoilla. Verkon omistaja Kaisanet Oy vastaa käytön laajentamisesta ja nopeuden parantamisesta.	

Osaava Iisalmelainen					
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila	Tavoite 2016	Toteuma 31.12.2016	Selvitys tavoitteen alittamisesta
Kuntalaisten, asiakkaiden sähköisten palvelujen käytön lisääminen (eIisalmi)	Sähköisten palvelujen käyttöasteen muutos	Toiminnot hajautettuna eri puolille	Suunnitellaan keskitetyn palvelun hankkimista sekä uusitaan Iisalmi.fi -sivuston sisältö ja ulkoasu	eIisalmi ympäristön valmistelu aloitettu kassajärjestelmien päivittämisellä. Muita suunnitelmia ei ole tehty toimittajan aikataulusta johtuen.	
Hyvien yhteyksien ja verkostojen Iisalmi					
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila	Tavoite 2016	Toteuma 31.12.2016	Selvitys tavoitteen alittamisesta
Iisalmen aseman vahvistuminen seutukaupunkina (tietohallinto)	Seudullinen tietohallintomalli on otettu käyttöön.	Mallia ei ole hyväksytty kaikissa kunnissa	Malli saadaan hyväksytyä ja jäsenistö valittua	Seudullinen tietohallintomalli ei etene kuntien rakemyseroista johtuen.	

Tarkastuslautakunta suosittelee kiinnittämään huomiota tavoitteiden asettamiseen, jotta ne ovat sellaisia, joihin kaupunki voi vaikuttaa.

Tarkastuslautakunta totesi, että koko kaupungin/kaupunginhallituksen alaisten mittarien arviointi oli vaikeaa, koska talousarvion ja tilinpäätöksen taulukot osin erosivat nykytilojen ja tavoitteiden osalta vuodelle 2016.

11.5.2017

Elinvoimapaalvelut

Kilpailukykyinen kaupunki ja elinkeinoelämä					Selvitys tavoitteen alittamisesta
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila	Tavoite 2016	Toteuma 31.12.2016	
Toimivan palvelukokonaisuuden kehittäminen mikro- ja pk-yritysten yritysneuvontaan	Asiakasmäärät, kontaktit	tilanne 6/2015: n. 130 asiakasta, n. 250 asiakastapahtumaa	250 yritystä, yli 400 asiakaskontaktia	233 yritystä, 460 asiakaskontaktia	
Aktiivisen yhteistyömallin luominen kärkitoimialojen ja kärkyritysten kanssa	Osallistuminen rekrytointi-tapahtumiin	Mukana 2 rekrytointitapahtumassa Oulun ja Tampereen yliopistoilla	Tilaisuuksia väh. 2 kpl Osallistuvia yrityksiä >5 kpl		Osallistuttu Alihankintamessuille, yritykset itse rekrytointi-tapahtumissa
Palvelu- ja matkailuliiketoiminnan kehittäminen	Vetovoimaiset tapahtumat	Kärkitapahtumat: Oluset n. 12 000, kesäteatteri n. 13 000 kävijää	Kaupunki tukee tapahtumien positiivista kehittymistä, kävijämäärät kasvavat n. 5 %, uusia tapahtumia keskusta-alueelle 1 - 2 kpl yhteistyössä eri toimijoiden kanssa	Uusia kaupunkitapahtumia: Louhenkatupäivä. Kävijämäärät kärkitapahtumissa kasvaneet tai pysyneet ennallaan	
	Kulttuuri- liikunta ja virkistyspalveluiden hyödyntäminen matkailussa ja markkinoinnissa	Kevään aikana palvelukeskusten välisiä ja yhteisiä projekteja. Markkinointitoiminta käynnistynyt	Koljonvirran alueen kehittämissuunnitelman päivittäminen, kävijämäärien kasvu, yhteistyö palvelukeskusten välillä, markkinointimateriaalin tuottaminen palveluista	Koljonvirran yhteiskävijämäärä n. 48 000 (Teatteri + Leirintäalue)	

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tavoiteasetannan tulisi olla tavoitteellisempaa uusien työpaikkojen luomiseksi.

Koulutuslautakunta

Hyvinvoiva iisalmelainen					Selvitys tavoitteen alittamisesta
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila	Tavoite 2016	Toteuma 31.12.2016	
Laadukkaat palvelut kaikille iisalmelaisille	Varhaiskasvatuspalveluja käyttää väh. 75% ikäluokasta 1-6 v.	65,39 %	68 %	74 %	
	Perusopetuksen tuntikehys on vähintään 1,8 t/oppilas.	1,89 t/oppilas	1,8 t/oppilas	1,92	
	Lukiokoulutuksen resurssikehys on vähintään 1,58 t/opp.	Resurssikehys on lukuvuonna 2015-2016 1,59 t/opp	1,58	1,61	
Ennaltaehkäisy sekä varhainen puuttuminen lasten ja perheiden ongelmiin	Oppilashuoltohenkilöstön määrä on suositusten mukainen;				
	1 terveydenhoitaja/ 600 opp.	1 terveydenhoitaja/ 600 opp.	1 terveydenhoitaja/ 600 opp.	1 terveydenhoitaja/ 600 opp.	
	1 kuraattori/ 800 opp.	1 kuraattoria/1000 opp.	1 kuraattori/ 800 opp.	1 kuraattori/ 800 opp.	
	1 psykologi/1000 opp.	1 psykologia/1000 opp.	1 psykologi/1000 opp.	1 psykologi/1000 opp.	

Alla sivistys- ja hyvinvointitoimialajohtajan vastauksia tarkastuslautakunnan esittämiin kysymyksiin:

Sivistystoimella menee kokonaisuutena hyvin Iisalmessa? Oppilaiden saama opetustuntimäärä perusopetuksen aikana on valtakunnallista huippua eli 234 vkt. Kyselyiden perusteella oppilaat viihtyvät koulussa ja oppimistulokset ovat hyviä.

11.5.2017

Henkilöstön mitoitus toimialueella: Varhaiskasvatuksessa lakisääteisen mitoituksen mukainen.

Toimitilojen sisäilmaongelmista kannattaa tulevien päättäjien olla huolissaan. Niitä on tullut koko ajan lisää. Olen huolissani siitä, tarvittavien investointien määrästä.

Nuorten syrjäytyminen, miten kaupunki voi vaikuttaa: Varhainen puuttuminen on tehokkainta ja siihen on pyritty. Työtä tehdään moniammatillisissa verkostoissa.

Nuorten asenne kaupungissa? Pääsääntöisesti hyvä. Aina on joukossa joitakin, jotka näkyvät negatiivisesti. Suurempia huolenaiheita ei ole viime aikoina noussut esiin.

Tarkastuslautakunnan mukaan on hyvä tulevaisuudessa selvittää kuinka moni jää hakeutumatta toisen asteen koulutukseen ja miten on onnistuttu syrjäytymisen ehkäisyssä. Onko oppilaat saatu vakuuttuneiksi jatko-opintojen tarpeellisuudesta tulevaisuutta ajatellen (ns. koulupudokkaat)?

Vapaa-aikalautakunta

Hyvinvoiva iisalmelainen						Selvitys tavoitteen alittamisesta
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila	Tavoite 2016	Toteuma 30.6.2016	Toteuma 31.12.2016	
Liikunnallisen elämäntavan ja terveyden edistäminen	Lasten ja nuorten sekä eläkeläisten ja erityisryhmien liikuntaa tuetaan edullisimmilla käyttömaksuilla, toiminta-avustukset kohdennetaan alle 18-vuotiaisiin	Huomioitu tilojen ja alueiden käyttöäkoissa ja avustusten jakokriteereissä	Vuoden 2015 tasolla	Toteutunut	Toteutunut	
		Päiväkäyttö: 43 %	Päiväkäyttö: 43 %	41,5 %	41,1 %	
	Tilojen ja alueiden käyttöasteet (ka)	Iltaikäyttö: 61 %	Iltaikäyttö: 61 %	54,2 %	55,6 %	
Virkistys-, kulttuuri- ja liikumisympäristön kehittäminen						Selvitys tavoitteen alittamisesta
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila	Tavoite 2016	Toteuma 30.6.2016	Toteuma 31.12.2016	
	Uimahallin kävijämäärä	162 000	162 000	82 760	157 852	
Virkeellinen ja turvallinen liikkumisympäristö omatoimisen liikkumisen edistämiseksi	Liikuntapaikkojen opastuksen ja turvallisuuden parantaminen (mm. Paloisvuori)	Palveluverkko lisääntynyt, opastus puutteellinen	Opasteiden uusiminen, turvallisuusvaatimukset Tukes:n suositusten mukaiset	Turvallisuussuunnitelmat kaikista tärkeimmistä tiloista ja alueista valmistuneet. Paloisvuoren alueen opasteet tarvitsevat erillisen suunnitelman ja määrärahan.	Turvallisuussuunnitelmat kaikista tärkeimmistä tiloista ja alueista valmistuneet. Paloisvuoren alueen opasteet tarvitsevat erillisen suunnitelman ja määrärahan.	

Vapaa-aikalautakunta toimii pienellä budjetilla (2,2% kaupungin toimintakatteesta v. 2016). Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan vapaa-aikalautakunta tarjoaa monipuoliset palvelut pienestä budjetista huolimatta. Joidenkin toimitilojen käyttöaste on jäänyt hieman tavoitetta pienemmäksi. Johtuuko tämä vapaa-aikapalvelukeskuksen henkilöresurssien vähäisyydestä?

11.5.2017

Tekninen lautakunta

Hyvän ympäristön ja laadukkaan asumisen Iisalmi					
Linjaukset:	Indikaattori/mittari	Nykytila	Tavoite 2016	Toteuma 31.12.2016	Selvitys tavoitteen alittamisesta
Monipuolinen ja laadukas tonttitarjonta sekä turvallinen ja virikkeellinen asuinympäristö					
Liiketonttitarjonta; Marjahaka-Ahmo alueen laajentaminen	Maanhankinnat alueella, kaupat/ ha	Osto tai lunastus vireille	Kauppa tehty tai lunastus vireillä	Lunastustoimitus vireillä	
Monipuolinen asuintonttitarjonta ja elinvoimaiset asuinympäristöt	Uusien alueiden kaavoitus -asemakaavat, tontit tai k-m2	Virranpuiston kaava valmis	Kustaa -Aadollin kirkon ympäristön asemakaavaan sisältyy uutta asuinalueita. Kaavaluonnos valmistunut. 19 kpl asemakaavatonttia	Kustaa Aadollin kirkon ympäristön asemakaava lainvoimainen, 3 asuintonttia toteutunut tavoite 19 kpl	
Turvallinen, esteetön ja virikkeellinen asuin- ja toimintaympäristö					
Rakenteellisiin ja taloteknisiin sisäilmaongelmiin reagoidaan etsimällä ratkaisut toimenpiteille	Toimenpiteet	Päivitetään toimintamalli sisäilmaongelmatilanteita varten, priorisoidaan toimenpiteet ja kohteet kiireellisyysjärjestykseen, Kirkonsalmen koulun korjaukset	Meijerikatu 1:n sisäilmatutkimukset, Kirkonsalmen koulun korjaukset, toteutetaan sisäilmakorjauksia kiireellisyysjärjestyksessä	Toimintamalli valmis, selvityksiä niin paljon, että kaikkia ei saatu tehtyä vuonna 2016. Selvitykset jatkuvat vuonna 2017.	
Terve kuntatalous, osaava henkilöstö ja toimiva konserni					
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila	Tavoite 2016	Toteuma 31.12.2016	Selvitys tavoitteen alittamisesta
Palvelujen tehokas tuottaminen käytössä olevilla resursseilla					
Toimitilastrategian toteutus: - toimitilajärjestelyt - organisoitumiset - tehostaminen - turhista tiloista luopuminen	Toteutuneet toimenpiteet ja järjestelyt	Ahjolan, Kankaan ja Mustolan päiväkodit purettu	Toimitilastrategia päivitetty	Rakennusomaisuuden nykytila (korjausvelka, peruskorjaustarve ja perusparannustarve) selvitetty toimitilastrategian pohjaksi, toimitilastrategian päivitystyötä tehty	
	Rakennusten kuntoaste, keskimäärin	64 %	66 %	67 %	
	- poistuneet tilat hum2	5 600 m2	126 m2	432 m2	
	- valmistuneet uudet tilat hum2	0 m2	5 300 m2	2200 m2	Lumakeskus ei siirtynyt kaupungin omistukseen
	- tuotto €/vuokrattu hum2/kk	7,34	7,34	7,43	
	- kiinteistöhoito €/hum2/kk	3,25	3,5	3,33	
	- kunnossapitokust. €/hum2/v	5,14	4,52	4,34	

Rakennuskannan normaalista kulumisesta johtuva korjausvelka oli vuodenvaihteessa noin 22 miljoonaa euroa. Korjausinvestointitarve on kuitenkin käytännössä aina suurempi kuin laskennallinen korjausvelka. Samana ajankohtana rakennuskannan peruskorjaustarve oli noin 32 miljoonaa euroa. Luvut sisältävät siis rakennusten normaalin kulumisen, mutta eivät esimerkiksi sisäilmaongelmista johtuvaa lisäkorjaustarvetta tai rakennusten nykyaikaistamisesta johtuvaa toiminnallista muutostarvetta.

Pidemmän aikavälin peruskorjausohjelma kustannusennusteineen valmistuu lähikuukausien aikana samassa yhteydessä, kun toimitilastrategiaa päivitetään. Tarkempia lukuja investointitarpeesta on saatavilla silloin.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan Iisalmessa korjausvelan määrä on selvitetty ja se on tuotu valtuuston tietoon. Selvityksen mukainen korjausvelka on kohtuullinen verrattuna verrokkikuntiin, tosin tällä hetkellä tiedossa olevien korjattavien kohteiden määrä muuttaa huomattavasti tilannetta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että ydinkeskustan asemakaavan hyväksyminen oli maankäytön kehittämisen puolelta hyvä asia.

Tarkastuslautakunnan mukaan Iisalmen asema aluekeskuksena heikkenee, mikäli keskustaan ei saada investointeja, yhdyskuntarakenne heikkenee.

Tarkastuslautakuntaa huolestuttaa sisäilmaongelmista johtuvat lyhyelle aikavälille ajoittuvat laajat investoinnit ja investointitarpeet. Poistojen kautta investoinnit tulevat rasittamaan kaupungin tulevia vuosia.

11.5.2017

3 KAUPUNKIKONSERNI

3.1 Konsernitalous

Iisalmi-konserniin v. 2016 kuuluu 8 tytäryhteisöä, 6 kuntayhtymää ja 4 osakkuusyhteisöä. Konsernin tulos on 4 milj. euroa ylijäämäinen ja vuosikate kattaa poistot.

Alla on esitetty Iisalmen kaupungin tytäryhteisöt, osakkuusyhtiöt, kuntayhtymät ja kuntayhtymätytäryhteisö.

IISALMI-KONSERNI 31.12.2016		
Iisalmen kaupunki		
Tytäryhteisöt	Kuntayhtymät	Osakkuusyhteisöt
Kiinteistö Oy Petterinkulma Oy 100 %	Ylä-Savon koulutus ky, 47,7 %	Ylä-Savon Vesi Oy 43,6 %
Iisalmen Teollisuuskylä Oy 97,8 %	Savon koulutuskuntayhtymä 11,2 %	Ylä-Savon Pääomarahasto Oy 40,5 %
Kiinteistö Oy Iisalmen Lumakeskus 100 %	Pohjois-Savon liitto 9,1 %	Ylä-Savon Jätehuolto Oy 36,0 %
Ylä-Savon ICT-Palvelut Oy kaupunki 30 %, Soten kautta 27,6 %	Vaalijalan ky 4,6 %	Savonia AMK Oy 22,8 %
Kiinteistö Oy Pöllösenlahden Haka 72,3 %	Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ky (konserni) 4,3 %	
Asunto Oy Kilpitöyry 63,3 % (ei yhdistelty)	Itä-Suomen päihdehuollon ky 2,8 % (ei yhdistelty)	
Asunto Oy Kilpivatro 69,3 % (ei yhdistelty)		
Kuntayhtymätytäryhteisö		
Ylä-Savon SOTE ky 61,27 % (ääniavaltuus 54,8%)		

Prosenttiosuudet ovat omistusosuuksia 31.12.2016.

11.5.2017

TAULUKKO Konsernituloslaskelma

KONSERNITULOSLASKELMA 1000 €	2016	2015
Toimintatuotot	118 051	118 258
Toimintakulut	-241 172	-242 068
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta(tappiosta)	406	425
Toimintakate	-122 715	-123 385
Verotulot	74 672	77 367
Valtionosuudet	62 887	61 013
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	105	150
Muut rahoitustuotot	1 493	2 171
Korkokulut	-533	-529
Muut rahoituskulut	-1 047	-1 507
VUOSIKATE	14 861	15 280
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-12 088	-12 293
Arvonalentumiset	-138	30
Satunnaiset erät	321	0
Tilikauden tulos	2 956	3 017
Tilinpäätössiirrot	1 279	501
Vähemmistöosuudet	-13	-40
Laskennalliset verot	-171	-119
Vähemmistöosuudet	-29	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	4 022	3 359
Tunnusluvut		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	48,9	48,9
Vuosikate/Poistot, %	122,9	124,3
Vuosikate/, euroa/asukas	683	696
Asukasmäärä	21 767	21 951

Investoinnit ja lainakantakehitys

Konsernin nettoinvestointimenot olivat noin 30 milj., josta tulorahoituksella pystyttiin kattamaan noin 44 % (v. 2015 96 %) ja loppu katettiin kassavaroilla ja lainanotolla.

Lainamäärä kasvoi noin 13 milj. euroa (netto). Konsernin lainakanta oli vuoden vaihteessa noin 92,4 milj. euroa ja 4.246 euroa/asukas (edellisenä vuonna 3.619 euroa/asukas).

11.5.2017

Lainanhoitokate oli konsernitasolla tyydyttävällä tasolla (1), mutta siitä huolimatta lainanhoitokulut pystyttiin hoitamaan tulo-rahoituksella. Lainanhoitokate oli huonontunut edellisestä vuodesta, ollen 2 vuonna 2015.

Konsernin omavaraisuusaste on 45 % (47 % v. 2015), joten tunnusluku oli hieman huonontunut. Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuusasteen tavoitetasona voidaan pitää 50 % ylittävää omavaraisuutta.

Kaupungin (sis. vesilaitoksen) omavaraisuusaste on 59 % (tavoitetaso > 50 %) ja lainanhoitokate 1,1. Molemmat tunnusluvut olivat huonontuneet edellisestä vuodesta. Velkamäärän kasvaessa korkokulut ja -riskit kasvavat.

Uuden hallintosäännön mukaisesti konsernin ohjausta ja valvontaa on tehostettu, kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan asema Iisalmi -konsernin ohjaajana ja valvojana vahvistui vuonna 2016.

3.2 Tytäryhtiöille ja liikelaitoksille asetettujen tavoitteiden saavuttaminen

Tytäryhtiöt

Kaupungin konserniohjeen mukaisesti kaupungin merkittävimmille tytäryhteisöille on vahvistettu tavoitteet toiminnalle. Tytäryhtiöiden tavoitteiden asetantaan ja tavoitteiden toteutumien raportointiin tilinpäätöksessä tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tällä hetkellä talousarviossa esitetyille tavoitteille ei löydy kaikilta osin toteutumia tilinpäätöksessä. Talousarviosta ei löydy myöskään selkeitä tavoitteita kaikilta osin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että vuonna 2016 vahvistettu konserniohje on jalkautettu talousarvioon vuodelle 2017. Konserniohjeen täytäntöönpanoa tulee edelleen jatkaa tytäryhtiöiden toimintatapoihin.

Kiinteistö Oy Petterinkulma

Asuntojen määrä oli vuoden 2016 lopussa 1 455 kpl ja asukkaiden määrä 2 187 henkilöä. Yhtiön asuinkiinteistöjen painotettu kuukausineliövuokra 31.12.2016 oli 8,92 € / m² / kk (8,92 € / m² / kk vuonna 2015)

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota siihen, että Kiinteistö Oy Petterinkulman tavoitteet olivat osin erilaisia tilinpäätöskirjassa verrattuna talousarviokirjaan. Tavoitteet olivat kuitenkin pääsääntöisesti toteutuneet alkuperäiseen talousarvioon verrattuna.

11.5.2017

Kiinteistö Oy Petterinkulman asuntojen käyttöaste tavoite oli talousarviossa yli 98% (toteuma 96,44%). Käyttöaste oli kuitenkin hieman parantunut vuodesta 2015 (95,9%), joten suunta on paranemaan päin. Kokonaisuutena asuntojen kysyntä ja tarjonta vastaavat lähes toisiaan tällä hetkellä Iisalmessa.

Iisalmen Teollisuuskylä Oy

Kaiken kaikkiaan Teollisuuskylän asiakasyrityksillä on ollut kohtuullinen toimintavuosi. Yhtiön toimitilojen vuokraustoiminta on jatkunut ilman suurempia yllätyksiä. Soinlahdessa sahakiinteistöjen lunastussopimus siirtyi uuden Anaika Soinlahti Timber Oy yhtiön vastuulle. Iisalmen keskustassa sijaitsevien liiketoimintatilojen käyttöaste oli vuoden aikana hyvällä tasolla, yli 90 prosenttia tiloista on vuokrattuna. Teollisten tilojen osalta käyttöaste oli keskimäärin noin 85 %.

Iisalmen Teollisuuskylä Oy:n tavoitteena vuodelle 2016 oli tilojen käyttöasteen pitäminen n. 90%:ssa. Tavoitteesta jäätin hieman (keskustan liiketoimintatilojen käyttöaste yli 90%, teollisten tilojen käyttöaste n. 85%).

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän kustannuskehitys vuonna 2016 on ollut maltillinen ja alittanut perussopimuksessa asetetun tavoitteen, jonka mukaan kustannukset eivät saa kasvaa yli kolme prosenttia vuodessa. Vuonna 2016 kustannusten kasvu oli edelliseen vuoteen verrattuna 1,0 prosenttia ja oman toiminnan osalta vähennystä 0,3 prosenttia.

Ylä-Savon SOTE ky on saavuttanut talousarviovuodelle asetetut tavoitteet lähes täysin ja toiminta on ollut palvelusopimuksen mukaista.

Iisalmen Vesi -liikelaitos

Iisalmen Vesi -liikelaitoksen liikevaihto oli noin 5 milj. euroa (ed. vuosi noin 5,1 milj. euroa) ja liikeylijäämää muodostui noin 0,7 milj. euroa (ed. vuosi noin 0,7 milj. euroa). Vesi -liikelaitos tuloutti kaupungille peruspääoman korkona 0,6 milj. euroa (ed. vuosi 0,6 milj. euroa).

Talousarviossa Iisalmen Vesi -liikelaitokselle asetetut strategiset tavoitteet ja niiden toteutuminen tilinpäätöksessä on esitetty tilinpäätöskirjassa s. 161.

11.5.2017

Tarkastuslautakunta toteaa, että liikelaitoksen tarkastuksen yhteydessä on varmistettu tavoitteiden asianmukaisesta toteutumisesta. Tulostavoite on toteutunut odotettua heikommin. Riskeihin on kiinnitetty huomiota esim. henkilöstöriskeihin. Uusien rekrytointien osalta on huomioitava ns. hiljaisen tiedon siirto riittävästi, vaikka se aiheuttaa jossain määrin kustannuksia.

4 KAUPUNGIN TALOUS

4.1 Taloudelliset tavoitteet

Valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen on esitetty tilinpäätöksessä (s. 126). Taloudelliset tavoitteet toteutuivat 2016 tilikaudella hyvin eikä millään hallintokunnalla ollut ylityksiä sitovuustasolla.

Tuloslaskelman toteumavertailun mukaan (kaupunki, ei sisällä vesilaitosta) toteutunut toimintakate 119,6 milj. oli 2,4 milj. euroa parempi kuin talousarviossa (toteuma 98 %). Vuosikatetavoite ylittyi 2,6 milj. euroa. Merkittävät poikkeamat talousarvioon syntyivät toimintakulujen alituksesta ja satunnaisista eristä. Merkittävin alitus kuluissa oli palveluiden ostoissa, jotka alittivat talousarvion 1,8 milj. euroa. Erikoissairaanhoidon alitus muutetusta talousarviosta 0,5 milj. euroa. Konsernitavoitteet ovat toteutuneet tilikaudella pääsääntöisesti asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

4.2 Kokonaistalous

Tulos ja verorahoitus (kaupunki + vesi –liikelaitos)

Iisalmen kaupungin taloudessa vuonna 2016 toimintatuottoja kertyi 26,7 milj. euroa (ed. vuosi 28,3 milj. euroa) ja toimintakuluja 143,5 milj. euroa (ed. vuosi 143,6 milj. euroa).

Toimintakate heikkeni 1,4 prosenttia (1,6 milj. euroa). Toimintatulojen suurin pudotus johtui lomatoimen tuottojen laskusta (1,2 milj. euroa), joten menot eivät ole vähentyneet tulojen suhteessa. Kaupungin vuosikate oli noin 1 milj. euroa poistoja suurempi. Kaupungin ylijäämäksi muodostui poistoeron ja rahastokirjausten jälkeen 1.739.046,39 euroa.

Tilikauden ylijäämä jää tilinpäätössiirtojen jälkeen n. 0,3 milj. euroa pienemmäksi kuin edellisenä vuonna. Kunnallisveroprosentti pysyi samana kuin edellisenä vuonna eli 20,50 %:ssa. Verotuloja kertyi kaikkiaan tuloslaskelmaan noin 2,7 milj. euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Muutettuun talousarvioon verrattuna verotulot ylittivät n. 0,1 milj. euroa.

11.5.2017

Verotuloja ja valtionosuuksia (verorahoitusta) kertyi noin 123,7 milj. euroa, jossa kasvua edelliseen vuoteen oli noin 1 milj. euroa. Valtionosuudet kasvoivat edellisvuoteen verrattuna 3,7 milj. euroa eli 8,3 %.

TAULUKKO Verorahoitus

VERORAHOTUS	TP 2010 M€	TP 2011 M€	TP 2012 M€	TP 2013 M€	TP2014 M€	TP2015 M€	TP2016 M€
Kunnallisvero	55,8	57,6	60,8	63,2	65,7	65,9	64,8
Kiinteistövero	4,3	4,2	4,3	5,1	5,7	5,8	5,8
Yhteisövero	4,7	5,6	4,0	4,8	6,0	6,1	4,5
Verotulot yhteensä	64,8	67,3	69,1	73,1	77,4	77,8	75,1
Valtionosuudet	39,2	42,0	43,5	43,7	42,8	44,9	48,6
Yhteensä	104	109,3	112,6	116,8	120,2	122,7	123,7

Verotulojen pientyminen verrattuna edellisiin vuosiin huolestuttaa lautakuntaa.

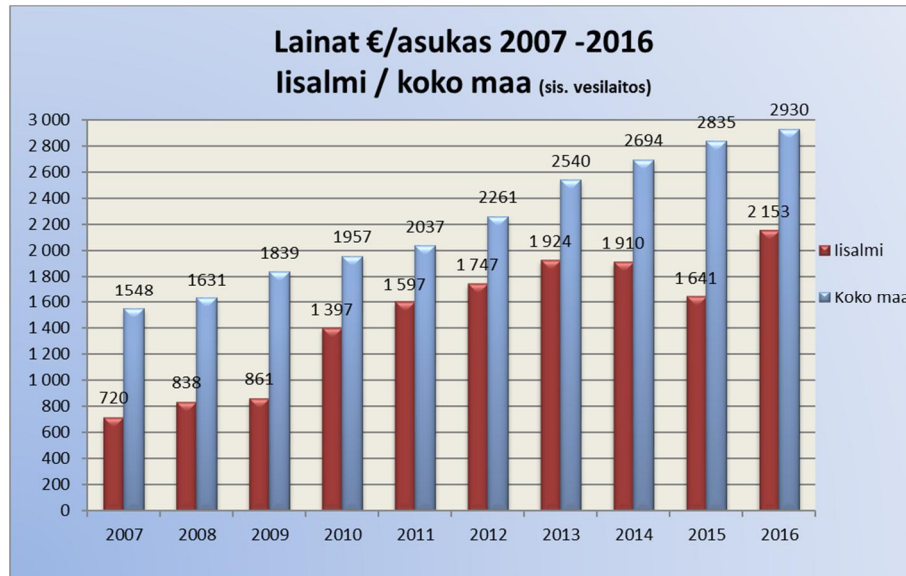
Investoinnit ja lainakanta (kaupunki + vesi –liikelaitos)

Investoinnit ovat toteutuneet 94,3%:sti. Huomioitavaa on, että investointitulot ovat toteutuneet 2,5 miljoonaa talousarviota suurempina ja menot 1,4 milj. euroa talousarviota suurempina, johtuen lähinnä Vetrean kiinteistön vaihdosta maa-alueisiin. Investointiosan määrärahat ja tuloarviot sitovat hallintokuntaa valtuustoon nähden hanke- tai hankeryhmätasolla, ellei talousarvion perusteluissa ole esitetty yksityiskohtaisempaa määrittelyä määrärahalle. Investointiosan määrärahoihin on haettu useampia muutoksia tilikauden aikana ja esim. Kauppi-Heikin koululle ensin lisämäärärahoja yht. 0,6 milj. euroa ja joulukuussa 2016 määrärahan vähennystä 1,15 milj. euroa. Toteuma 2,7 milj. euroa ylittää muutetun talousarvion 0,7 milj. euroa.

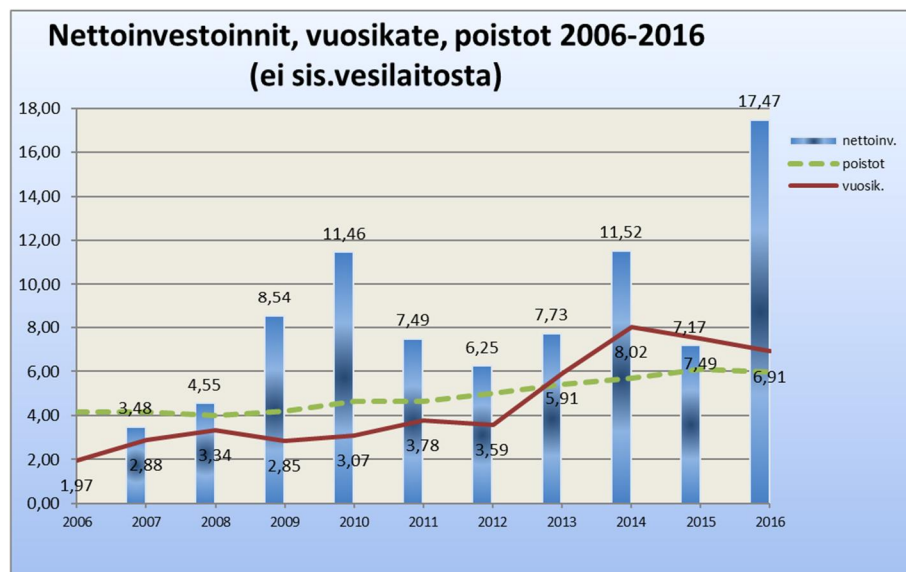
Uutta lainaa nostettiin kaupungille 17 milj. euroa ja vesilaitokselle 1 milj. euroa, vanhoja lainoja maksettiin pois 7,2 milj. euroa. Lainamäärä oli vuoden lopussa 46,9 milj. euroa (2.153 euroa/asukas). Velkamäärä kasvoi edellisvuodesta 512 eurolla/asukas. Lainamäärä on hieman pienempi kuin kuntien keskiarvo (Kuntaliiton tilasto 2.793 euroa/asukas v. 2015).

11.5.2017

Seuraavassa on kuvattu Iisalmen kaupungin lainakannan kehitystä.

KAATIO Iisalmen lainamäärän kehitys vuosina 2007–2016

KAATIO Iisalmen nettoinvestoinnit, vuosikate, poistot 2006-2016

Tilintarkastaja ja sisäinen tarkastaja ovat kiinnittäneet edelleen huomiota kustannusten kohdistamiseen investointiprojekteille ja käyttötalouteen. Pääsääntöisesti kustannukset on kirjattu oikein. Tarkastuslautakunta suosittelee, että investointien kirjaamisen periaatteita ja rajanvetoa tarkennetaan sen osalta mitä kirjataan investointeihin ja mitä käyttötalouteen.

11.5.2017

Muut vastuut

Iisalmen kaupungilla on annettuja takaussitoumuksia n. 29,5 miljoonan euron arvosta.

4.3 Tarkastuslautakunnan huomioita

- Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tilinpäätöskirja on selkeä ja asiat siinä esitetty hyvin, mutta taulukoiden luettavuudessa on kehitettävää edelleen. Kaupunkistrategian toteuman seurannassa on parannettavaa.
- Talousarvio on lautakunnan mielestä toteutunut kokonaisuutena arviovuonna hyvin. Investointien määrärahamuutosten tarkkuuteen tulee kiinnittää enemmän huomiota.
- Merkittävin yksittäinen muutos toimintatuotoissa oli lomituspalvelujen tuottojen lasku 1,2 milj. euroa.
- Henkilöstökulut pysyivät lähes edellisen vuoden tasolla, pienentyen 1,6 %.
- Kuntajaoston suosittelema alaraja hallinto- ja laitosrakennusten poistoajaksi on 20 vuotta. Kaupungilla on näiden rakennuksien poisto aika 30 vuotta ja Raatihuoneen ja kulttuurikeskuksen osalta 40 vuotta.
- Tarkastuslautakunnan mukaan yritysten ja oppilaitosten yhteistyötä on edelleen tiivistettävä, jotta yritykset saavat ammattitaitoista työvoimaa.
- Konsernilainakannan määrä on tällä hetkellä 92,5 milj. euroa ja tulevat investoinnit tulevat lisäämään lainakannan määrää. Korkokannan muutos esim. yhdellä prosenttiyksiköllä muuttaa konsernin tulosta lähes miljoonalla eurolla (korkosuojauksia ei huomioitu).
- Tarkastuslautakunta toteaa, että poistojen oikeellisuus tulee arvioida vuosittain hyödykkeen taloudellisen pitoajan ja/tai teknisen käyttöiän perusteella.

4.4 Henkilöstö

31.12.2016 Iisalmen kaupungin vakinaisen henkilöstön määrä oli 787 ja vähennystä edelliseen vuoteen oli 32. Vähennys selittyy suurimmaksi osaksi maatalouslomittajien määrän vähentymisellä. Kokonaishenkilöstön määrä oli 1012 (ei sis. työllistettyjä) ja siinä oli edelliseen vuoteen 22 henkilön vähennys.

11.5.2017

Henkilöstökulujen; 43,6 milj. euroa (v. 2015 44,3 milj. euroa), osalta vähennys oli 0,7 milj. euroa eli -1,6 %, joten henkilöstökulut ovat jatkaneet vähentymistä. Vakinaisen henkilöstön keski-ikä oli pysynyt lähes ennallaan (48,5 vuotta).

Sairauspoissaolojen kokonaismäärä oli noussut. Sairauspoissaolopäiviä kertyi kaikkiaan 15 466 kpl (v. 2015 14 276 kpl). Henkilöstökertomuksen mukaan maatalouslomittajat ovat yksi kaupungin suurimmista henkilöstöryhmistä ja maatalouslomitustyössä sattuu paljon sairauslomia aiheuttavia tapaturmia, joten lomittajien sairauspoissaolot on tästä syystä raportoitu erikseen.

Vuonna 2016 lomittajien sairauspoissaolot olivat 29,1 pv/henkilötyövuosi (lisäystä edelliseen vuoteen 7,6 pv) ja muiden henkilöstöryhmien 12,5 pv/htv (lisäystä 0,1 pv).

Henkilöstön lukumäärä (Populus) 31.12.2016

Palvelukeskus	Vakinaiset	Sijaiset	Määrä- aikaiset	Oppisop. suhteiset	Työllis- tetyt	Yhteensä	Yhteensä (ei. sis. työllistettyjä)
Hallinto- ja elinkeinopalvelut	212 (228)	24 (19)	59 (61)	0 (0)	15* (3)	310 (311)	295 (308)
Sivistyspalvelu- keskus	460 (469)	38 (43)	82 (75)	0 (0)	13 (9)	593 (596)	580 (587)
Vapaa-aika- palvelukeskus	30 (32)	5 (5)	9 (8)	0 (0)	5 (1)	49 (46)	44 (45)
Tekninen keskus	72 (75)	4 (1)	4 (2)	0 (0)	1 (2)	81 (80)	80 (78)
Vesilaitos	13 (15)	0 (0)	0 (0)	0 (1)	1 (0)	14 (16)	13 (16)
Yhteensä	787 (819)	71 (68)	154 (146)	0 (1)	35 (15)	1047 (1049)	1012 (1034)

*) Suluissa tilanne 31.12. 2015

Muutoksista ja henkilöstöpoliittisista linjauksista huolimatta Iisalmen kaupunki koetaan hyväksi työnantajaksi. Irtisanoutumiset ovat erittäin vähäisiä ja ihmiset työskentelevät pääsääntöisesti varsinaiseen eläkeikään saakka.

Saamiemme tietojen mukaan kehityskeskusteluiden pitämisessä ja kirjaamisessa on ollut puutteellisuutta. Kehityskeskustelut tulisi nähdä sekä yksilön että työnantajan mahdollisuutena kehittää toimintoja.

Tarkastuslautakunta haluaa omalta osaltaan kiittää henkilöstöä tehdystä työstä ja sitoutumisesta talousarvioon.

11.5.2017

5 YHTEENVETO

Tarkastuslautakunta toteaa yleisarvionaan, että valtuuston kaupungin toiminnoille asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuivat kokonaisuutena hyvin. Talousarviosuunnittelun ja talousarvion toteutumisen osalta tarkastuslautakunta toteaa, että on menty eteenpäin, mutta kehitettävää on vielä edelleen konsernin osalta.

Kaupunginvaltuusto on tehnyt vuoden 2013 lopussa valtuustosopimuksen, jolla sitouduttiin taloutta tasapainottaviin ja toimintaa tehostaviin toimenpiteisiin valtuustokaudella. Suuret investoinnit ovat vaikuttaneet ja tulevat vaikuttamaan Iisalmen kaupungin talouteen poistojen kautta merkittävästi.

Saamiemme tietojen mukaan vuosien 2017 ja 2018 valtionosuudet turvaavat Iisalmen kaupungin suunnitelmien mukaisen talouden pidon. Vuonna 2019 ja sen jälkeen menojen karsiminen ja rakenteelliset muutokset ovat tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tärkeitä, kun osa tehtävistä ja verorahoituksesta siirtynevät maakuntahallinnolle.

Taseessa oli 31.12.2015 kumulatiivista ylijäämää 5,4 milj. euroa, joten ylijäämien siirron jälkeen taseessa on 31.12.2016 kumulatiivista ylijäämää 7,2 milj. euroa. Kuntalain 110 §:n mukaista talouden tasapainottamistarvetta ei tällä hetkellä ole.

Valtiontalouden kiristyminen entisestään edellyttää jatkuvia ponnisteluja konsernin toiminnan tehokkuuden parantamiseksi. Tämä vaatii mm. tehokkuutta kuvaavien mittarien ja tunnuslukujen kehittämistyön jatkamista. Konserniohjaukseen ja -valvontaan sekä riskienhallintaan on syytä kiinnittää edelleen huomiota.

Hallinnon riippumattomuutta ja tasapuolisuutta varmentavia säännöksiä on lisätty uudessa kuntalaissa. Lähtökohtana on esittelijöiden ja päätöksentekijöiden oma vastuu esteellisyyksien ilmoittamiseen. Esteellisyyksien sisäiseen valvontaan on kiinnitettävä huomiota ja noudatettava yhtenäistä ilmoitus- ja seurantakäytäntöä. Uudessa Kuntalaissa sidonnaisuuksien seuranta on tarkastuslautakunnan tehtävänä 1.6.2017 alkaen.

Aloitteiden käsittely on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan hoidettu hyvin. Yhteenveto aloitteiden käsittelystä on esitetty maaliskuun 2017 valtuuston kokouksessa.

Korjausvelan määrän laskenta on tarkastuslautakunnan saamien tietojen mukaan tehty. Iisalmen korjausvelan määrä on tällä hetkellä saamiemme tietojen mukaan kohtuullinen verrattuna joihinkin verrokkikuntiin.

Strategioiden, talousarvion ja tilinpäätöksen yhteensopivuutta on kehitetty, mutta siinä on edelleen kehitettävää.

11.5.2017

Kaupungin pitkäjänteistä elinkeinojen kehittämistä sekä toimenpiteitä työttömyyden vähentämiseksi on syytä jatkaa ja tehostaa.

Kaupungin maksuvalmius oli vuoden vaihteessa hyvä, mikä riittää laskennallisesti 40 päivän menoihin. Konsernin maksuvalmius oli vuoden vaihteessa myös hyvä, mikä riittää laskennallisesti 41 päivän menoihin.

Konsernin lainanhoitokatteen tunnusluku oli tilinpäätöksessä 1 eli tyydyttävä. Konsernin lainanhoitokate oli pudonnut yhden yksikön verran, mikä on huolestuttava suunta. Mikäli tunnusluvun arvo olisi yli 2, olisi se hyvä. Konsernitaseen mukaan lainamäärä/asukas on 4.246 euroa, mitä voi pitää kohtuullisena.

6 ALLEKIRJOITUKSET

Iisalmissa 11. toukokuuta 2017

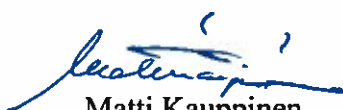
IISALMEN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA

Veikko Savolainen
puheenjohtaja

Kirsti Puurunen
varapuheenjohtaja

Matti Kauppinen
jäsen

Timo Lappalainen
jäsen

Kalevi Partanen
jäsen

Marjatta Ryhänen
jäsen

Leena Vaarasuo
jäsen

